

Innspill til behandlingen av regjeringens utredning om FN-traktaten som forbyr atomvåpen

Til medlemmene av Stortingets utenriks- og forsvarskomiteé,

Vi takker for muligheten til å gi innspill til behandlingen av regjeringens utredning om Norges forhold til FNs atomvåpenforbud.

Det er positivt at regjeringens utredning slår fast at det ikke er noen juridiske hindre for at Norge blir del av atomvåpenforbudet, og at forbudstraktaten er fullt forenlig med ikkespredningsavtalen. Vi mener imidlertid at regjeringens utredning holder lav kvalitet. Utredningen er kort, overflatisk og ensidig, og inneholder en rekke feil, utelatelser og ubegrunnede påstander som er i strid med forskning på feltet.

Noen sentrale svakheter:

- Utredningen inneholder ingen referanser til forskning om temaene som behandles, og det er ikke innhentet innspill fra internasjonale forskere eller forskningsmiljøer.
- Utredningen omtaler ikke atomvåpens humanitære konsekvenser eller atomvåpenrelatert risiko, som var helt sentralt i prosessen fram mot at forbudet ble vedtatt.
- Regjeringen hevder at norsk tilslutning til atomvåpenforbudet vil være i strid med våre NATO-forpliktelser, men uten å oppgi hvilke forpliktelser det er snakk om, og uten å gi en ordentlig gjennomgang og analyse av relevante NATO-dokumenter. Regjeringen synes å forveksle NATO-forpliktelser med forventninger fra allierte i NATO.
- Utredningen inneholder uriktige påstander om at atomvåpenforbudet har svake verifikasjonsordninger, og at disse innebærer et tilbakeskritt.
- Regjeringen argumenterer som om Norge har atomvåpen, og som om norsk tiltredelse til forbudet vil medføre rettslige forpliktelser for andre NATO-land.

Leger mot atomvåpen og ICAN Norge mener at det er mange svært tungtveiende argumenter for at Norge blir del av atomvåpenforbudet, som 122 av FNs medlemsland vedtok i juli 2017.

Sentrale argumenter for å støtte atomvåpenforbudet:

- Atomvåpen er det mest destruktive og inhumane våpenet som finnes, og innebærer en enorm sikkerhetsrisiko. Atomvåpenstatene ignorerer sine forpliktelser til å ruste ned, og det eksisterende rammeverket virker ikke godt nok. Atomvåpenforbudet bidrar til å stigmatisere atomvåpen og legge sterkere press på atomvåpenstatene til å ruste ned og avskaffe atomvåpen.
- En ny folkerettslig norm mot atomvåpen er etablert og vil forsterkes i tiden framover. Norge bør ikke stå i veien for denne utviklingen, men støtte opp under prosessen som FN-majoriteten har drevet fram. Atomvåpen kan ikke lenger forbindes med makt og prestisje, men må stigmatiseres på lik linje med andre masseødeleggelsesvåpen. Det må bli en belastning å ha og true med å bruke atomvåpen.
- Å støtte forbudet er en naturlig videreføring av norsk politikk.
 - o Norge har alltid hatt en selvstendig atomvåpenpolitikk i kombinasjon med NATO-medlemskap. NATO-land har allerede i dag veldig ulike posisjoner i atomvåpenspørsmål.
 - o Norge har en lang tradisjon for å fremme fred og nedrustning og engasjere seg i humanitære spørsmål, og har hatt en pådriverrolle i det internasjonale arbeidet for kjernefysisk nedrustning.
- Norge er i dag en del av problemet. Vi tilhører et mindretall som insisterer på at atomvåpen er nødvendige og legitime. Ved å si nei til forbudet, skjærer vi atomvåpenstater fra

diplomatisk press og står i veien for nedrustning. Å stå utenfor atomvåpenforbudet er ikke en nøytral posisjon.

- Fire av fem nordmenn mener at Norge bør signere atomvåpenforbudet, også om vi er det første NATO-landet som gjør det.
- Atomvåpenforbudet har flere ratifikasjoner etter et år enn noen annen traktat som regulerer masseødeleggelsesvåpen. Traktaten vil tre i kraft og gjelde som internasjonal rett i løpet av kort tid, kanskje allerede i 2019. Da vil Norge ha en militærstrategi som er basert på et våpen som er forbudt etter folkeretten.

Det er ingen rettslige hindre for at Norge blir del av atomvåpenforbudet, men det krever politisk mot.

ICAN Norge og Leger mot atomvåpen mener at Norge må:

- **Signere og ratifisere FN-traktaten som forbyr atomvåpen.**
- **Arbeide for å flere NATO-land til å gjøre det samme. Norge bør ta initiativer i NATO for å få på plass de nødvendige betingelser for å kunne slutte oss til forbudet. Vi må si ifra om at andre land ikke kan bruke eller true med å bruke atomvåpen på våre vegne.**
- **Ha kjernefysisk nedrustning som en sentral del av norsk sikkerhetspolitikk.**
- **Ønske forbudstraktaten velkommen og delta som observatør på statspartsmøtene, i påvente av at vi selv blir del av avtalen. Regjeringens utredning bekrefter at norsk tilslutning til atomvåpenforbudet er et politisk spørsmål, og da er det svært viktig å følge den politiske utviklingen på feltet tett.**

For mer utfyllende informasjon og referanser til kilder, se egne dokument med 1) en oversikt over mangler, svakheter og feil ved regjeringens utredning, samt 2) argumenter for hvorfor Norge bør bli del av FNs atomvåpenforbud.

Oslo, januar 2018

